

En thybodigter

Af Svend Sørensen

Artiklen giver en kort levnedsskildring af K. E. Thomsen samt eksempler på hans digte på thybomål.

Tove Moldrup Petersen fra Strib kontaktede mig i 2005 og spurgte, om hendes fars »skriverier« kunne have interesse for museet. Det havde det selvfølgelig, og hun sendte nogle af sin fars digte samt minder fra hans barndom og ungdom i Thy. Det førte til en kort omtale af K. E. Thomsen på bagsiden af bladet Museets Venner i februar 2006. Nu er tiden kommet til en lidt bredere præsentation.

Toves far hed Karl Ejnar Thomsen, men han underskrev sig altid som K. E. Thomsen. Han blev født i 1909 og voksede op i Sjørring som det ældste af Karen og Otto Thomsens tre børn. Otto Thomsen forpagtede en overgang staldene på Sjørring Vold og ejede også hotellet i et par år. Senere drev han lillebilforretning, og Karen Thomsen syede for folk. Om sine forældre skriver Tove Moldrup:

Hilda og K. E. Thomsen foran deres butik i Nørregade.

»Far var ude at tjene et par år, men landbrug var ikke lige ham. Han kom på højskole en vinter og derefter i lære i Sjørring brugsforening. Senere flyttede han på pensionat i Thisted, da han blev kommis hos FDB i Thisted. Her tjente min mor i huset hos direktør Ulriksen. Min mor hed Hilda Sørensen og stammede fra Krik. De blev gift i 41. Jeg blev født 1943 som den ældste af tre og er den eneste nulevende af børnene.«

K. E. Thomsens fætter var Hans Thomsen, der etablerede hønseriet »Amerika« i Thisted og blev kendt for sine briller til høns. Begge var de opfindsomme, og allerede som otteårige solgte de åkandblomster fra trinbrættet på banegården i Thisted, inden toget afgik mod Sjørring. Som voksne i 1950'erne forsøgte de at sælge en lille campingvogn på Budolfi Plads. Det måtte da være sagen at købe en campingvogn og komme ud i naturen, men de solgte ingen. Bilerne havde ikke anhængertræk – de var med andre ord foran deres tid.

I Thisted boede familien Thomsen på adressen Grydetorv 5. Navnet er i dag knyttet til havnen ved den gamle toldbod, men dengang lå Grydetorv, hvor Asylgade udmunder i Toldbodgade. Familien flyttede i 1948 til Aalborg, hvor Karl Ejnar og Hilda drev en viktualieforretning i mange år.

I Aalborg boede K. E. Thomsen i Samsøgade 30 lige ind til sin døde i 1997, men han havde forretning tre forskellige steder. De første knap 15 år lå forretningen i Nørregade, men da gaden blev lavet om til sivegade uden mulighed for parkering, overtog de en »kødbutik« på Henning Smiths Vej i den vestlige del af byen. Her var salg af pålæg og kød plus lidt midt-dags-pension i baglokalet. Butikken var ikke den store succes, selv om Hilda var god til at lave mad, og

K. E. Thomsen ved sin 75 års fødselsdag i 1984.

der sammen med en kollega blev solgt pakker med 25 kg oksekød via annonce i avisen.

K. E. Thomsen døjede med dårlig ryg, og ægteparret flyttede allerede i 1963 til en butik, der lå Østergade 3 i Nørresundby. Her solgte han fugle, fisk og fiskegrej m.m. Så indtraf en katastrofe, idet huset brændte, og vandskaderne var store. Akvariefiskene blev skyllet ud i kloakken, fuglene gik til og varelagret ligeså. Det varede det meste af et år, før alt igen var brugbart.

Da forretningen åbnede igen, var det med salg af støvsugere med mere. Sønnen Hans hjalp i fritiden med reparationer af støvsugere. Som hans datter udtrykker det: »Far havde ikke branchekendskab, men det gik. Én gang sælger, altid sælger. Hans største problem var nok, at han var ærligheden selv. En thybo snyder ikke i handel. Sådan var det.«

Sygdom gjorde imidlertid, at K. E. Thomsen måtte erkende, at det var slut med forretninger i begyndelsen af 1970'erne.

Hilda hjalp og støttede ham, så længe hun levede. Hun sled som han, selv om hun af og til rystede lidt på hovedet af hans ideer og opfindelser. For opfindelser og forsøg hørte også med. Han fik nogle gange patent på en idé, men det blev aldrig rigtig til mere,

for der skulle mange penge til, før et patent kunne realiseres.

Hilda døde af kræft allerede som 54-årig i 1965, og det var svært for Karl Ejnar at klare det hele alene. Han var dog opdraget til aldrig at give op. Men ensom blev han med årene. Hans liv havde altid været familien og arbejdet.

SKRIBENTEN

»Far læste utrolig meget,« skriver Tove Moldrup, »især biografier og sandfærdige fortællinger. Han sagde altid, at livet jo i sig selv var så spændende, så hvorfor fiktion. Det blev også til en del læserbreve, digte med mere, når der var noget, der optog ham, og som han brændte for. Når familien så samledes til festlige lejligheder, ja – så havde far ofte en lille historie at læse op.«

Disse familietaler, erindringer fra Thy og optegnelser om slægtsforhold er bevaret. K. E. Thomsens skrivelser kom også ud over familiens kreds i beskedent omfang, blandt andet i *Aalborg Stiftstidende* og *Thisted Amts Tidende*. Han har også deltaget i en udsendelse i *Danmarks Radio*, hvor han læste digte op. Midt i 80'erne blev han interviewet i regionalradioen, hvor han læste nogle digte på thymbomål og fortalte om sit liv.

Ifølge Tove Moldrup elskede hendes far at betragte folk, og især holdt han af mennesker, der var lidt »egne«. Han syntes, det var spændende at tale med folk, der havde deres egen mening om tingene og ikke altid fulgte den lige vej gennem livet. Han var en god lytter og spændende at diskutere med.

Men frem for alt understreger Tove Moldrup: »Far forblev thybo hele livet. Hjemme – det var Thy på trods af, at boede næsten 50 år i Aalborg.«

ET LILLE UDPLUK AF K. E. THOMSENS DIGTE

Der findes ikke faste regler for stavemåden på thymbomål. Gengivelsen af nedenstående tekster er tro mod K. E. Thomsens måde at gøre det på. Dog med en enkelt undtagelse. Som i de fleste andres thybotekster skriver K. E. Thomsen *de* for det rigsdanske *det*, men han skriver også *de* som på rigsdansk om det personlige stedord *de* – for at undgå forveksling

er stavemåden her ændret til *di*. Ud over denne ændring er der foretaget et par smårettelser og ændret lidt på tegnsætningen.

Under digtet »En thybo-præjst« har Tove Moldrup skrevet: »Igen en sandfærdig fortælling.« Den er sand i den forstand, at historien er gengivet fra flere steder hos Evald Tang Kristensen: »Skattegraveren« bd. 10 (1888), herunder fra Thy af »Joh. Skjoldborg, Kollerup« (s. 219f.). Det er flot, at K. E. Thomsen har udbygget den gamle vandrehistorie til et så omfattende digt.

Svend Sørensen

Født 1949. Seniormedarbejder ved Museum Thy.

MIE KUEN!

Æ kinner en kuen, der kan slied for trie,
i tredive oer hâe hun aldrig holdt fri,
hun kan skrub å skuer fra måer til næt,
vask å lav føe å endda et blyw træet,
hun kan tuer å grassier med potter å gryder,
å æ kun nem nævnt eno en snes dyder,
hun kan flyw po en cykel mæ en børing så stue
åh ilywl fo thih te åh væer både kuen og mue,
hun kan afløes æ mand i djer fælles bedrøwt,
å ingen skal sie henner i æ by te fløwt,
vi trækker i æ hammel begge to ved hinajen,
men æ mo bekind tæ æ goer te ajen,
mæ så møj arbejdskraft foræer
æ burde for længst ha væet miljonær,
- Enhver må ønsk sådan kuen var sien,
men æ er ski heldig – for hun er min.

K. E. Thomsen, februar 1959.

FORÅR

Der er nøj i æ luft en et kan forklær,
de rywer i æ krop, de flywer å fåer,
de kribler i æ finger, de rykker i æ lemmer,
å sind å tanker så underlig stemmer,
æ fouel di sjønger, æ træer de grønnes,
siel her ind i æ by, æ forår skjønnes.

Een kan wuen om æ næt, syw ståen faer dåe
å kieg te æ klokk, hvem kan forstå,
hvorfor folk goer derud po æ gåder å fjøjer,
å sandelig om et der er en stær der fløjter,
som vi håer den søgt te æ by å sat bo,
den kund håer nøj bejer po æ land, wil æ tro.

Nær æ suel den skjenner, å æ vind den stryger
æ kuer i æ top såte imell æ byger,
nær æ lærk den sjønger å æ vieb den skriger,
er der nøj i gammel bøndersjæle der higer
tebåeg te vor ejn, fræ larm og støj,
hvor vor slægt håer løwed, å vi siel er føej.

Men æ oer er goen, å æ by bløwn vor hjem,
å den tikh der var kommer aldrig ijen,
vi håer æ wal godt herind, men de er som en bur,
hvor vi er uden kontakt med guds fri natur,
når æ agre å brinker de grønnes pony,
vi mindes vor hjemstavn og tænker po Thy.

THYLAND

Naer å vejster i vor land der er en strimmel jord,
å der i æ uddesie æ thyboer di boer,
i sønder begynder Thy ved Oddesund bro,
den ender sådan ved Østerild skov vil æ tro,
de blywer wal omkring ved en gue halv snes mil,
der fuer hver fjerdingvej skywter med alvor og smil.

Her er bakker å dåel å nuer svæer skrummel hyew,
stråend å skov vil de øwn fornyew,
der er hav å klitter å smilende sund,
fremmed der kommer kalder Thyland et fund,
all den skjøn natur vorherre wos gav,
wil do find alsammen her, imell fywer å hav.

Di folk, der boer her, er glæe å tepas,
om end æ vejstenvind kan vær bøes å kras,
djer jord er gyvtig å fuld djer låer,
fuer hjemgæld behøver di et å ta skæer,
djer oldeforæller å dem læng faer
håer sørged fuer te enhver no sidder po de taer.

Å vi der rejst ud både nær å lånt,
vi vil hjem ijen, foer så trânt,
nær der er højtid i luften, ved ywl å sommer,
altid kan I vær sikker po vi kommer,
de vær sig i bil med tog eller fly,
om æ jord skal end revn, vi vil hjem til Thy.

EN THYBO-PRÆJST

I en sogn herop i æ land mued nordvest
der håed de fuer manne oer sien en præst.
Han var eet som gejstlig folk var flest,
noe mener æ et forde hans kjerck var tom for de mjest,
fuer æ mand var sandelig både klog og begawed
æ wel nødde sej ham nøj po, da han er både død og
begravet.

- Der var ilywel en sønda der var fuld hus å meld,
å det er om den begivenhed æ her wel fortæl.
Han wil gjæe spel kvot, det wil den her mand,
men det er han jo et jenne om her i æ land,
æ menner de samm bud for alle moe gjæll,
så hvorfor skal en præjst et ha lov te å spell?
Vorheer var viis, da de sam slaws sønder
lod være lieg stuer for præjst og bønder.

- En awten haed æ præjst just det svineheld,
at en tre goermænd lisse stel a dem selv,
han haed lieg soet å foot hans præken flækket
sammen,

som han wil hold i måer, å der var sagt amen.

- Di pikked forsigtig po hans studierkammerdae,
for å forstyer æ præjst var alle waer,
men vor fåer var visibel – å æ kvot kom frem,
å de føest fier ståen soer ingen nøj te dem,
det var lødløes spil, å den var stuer,
men fuer æ præjst var eth mier skidt end guer,
han sat i bandsat uheld den næet,
det virked i hans hue, å han var søvnig å træet,
var det ruder der var trumf, var det spær han fik,
og altid kom der til at mangel et par stik.
Han prøwed å læ dem træk, å han forsøgt med list,
men ilywl bløw han altid beet tilsidst,
det jordiske mammon der var ham betroed,

forsvandt som die andre djer dyngæe de groed.
Teh sidst var æ driftskapitål brugt op,
og der var ingen der gjord tegn til stop,
han tabt å han tabt, å stuer var hans gjæld,
da æ kvotkæel brød op fuer å goe hjem te sæ sell.
- Hvad skull han da gyer, den arme hyrde?
nedtrykt han stod af sin gjæld og sin byrde.
Da sejer den jen a hyrdens fuer,
hvis do i mår kan gøer en præken så guer,
te do fræ die stuel kan flet de fier kwot ind i die tæel,
så skal do i al fald ingenting teh mæe betæel,
de tøet die ander der lod sig høer,
ingen will gyer krav poe en jenneste oer.
De gaw håndslaw som poe en hajl om en stud,
å med en fiffig mine gik de ud.

- De var snær måer, å de bløw dæe,
å det var da i verden ikke til at forstå,
så religiøs som folk var bløwn poe den egn,
di myldred teh kjerck, som di var bidt,
men det var jo også en slaws dobbelt eller kvit,
det var fylt øwer det hile teh æ vagnhus dae,
enhver will høer, hvad æ præjst var waer,
æ menighed stod po hinajen som sild i en tønd,
en klokståen faer æ præken skull begynd,
ja, æ klokker kund sāmænd godt spær å ring
sammen,

fuer æ kommun var der både ung og gammel.
Næe endelig begynd da æ dejn æ ritual,
å det hile gik sådan ganske normal,
æ præjst haed allered præked læng,
mens æ goermænd djer tanker di var ved æ pæng,
di troed dem allered redded og hjem,
da med jeth æ præjst sejer – om nu den slem
pludselig af disse ruder kom ind,
da ville vi gyse med angst i vort sind,
og slog han sine klør i vore hjerter,
vi ville råbe – Gud spar os den smerte.

- Der gik igjæmmel æ kjerck en gisp.

Åh, ja den præjst er klogere end nue bisp.

- Hæed der dengang været tænkebokse opfojen,
kund han sāmænd nem en halvsnæs tusind haed
wojen.